

Eduskunnan sivistysvaliokunta

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta, vapaasta sivistystyöstä annetun lain 12 a §:n muuttamisesta sekä opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain väliaikaisesta muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen muuttamisesta (HE 115/2013)

Totean Opetushallituksen puolesta lausuntona otsikossa mainitusta hallituksen esityksestä seuraavan.

Esityksessä ehdotetaan, että opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain ja vapaasta sivistystyöstä annetun lain soveltamisalaan piiriin kuuluvan koulutuksen ja kulttuuritoiminnan rahoituksessa ei tehdä kustannustason muutoksesta johtuvia tarkistuksia, alennetaan ammatillisen koulutuksen ja lukiokoulutuksen keskimääräisiä yksikköhintoja, määritellään ammatillisen lisäkoulutuksen yksikköhinnan laskennan perusteena käytettävä prosenttiosuus ammatillisen peruskoulutuksen keskimääräisestä yksikköhinnasta, määritellään alle 25-vuotiaalle perusopetuksen oppimäärän suorittamisen jälkeistä tutkintoa vaille olevalle oppisopimuskoulutuksena järjestettävän ammatillisen peruskoulutuksen tutkinnon osan yksikköhinnan laskentatapa, säädetään teattereiden, orkestereiden ja museoiden yksikköhintojen laskemisesta sekä mahdollistetaan, että Suomen itsenäisyyden satavuotisjuhluvuoden merkkihankkeissa voidaan poiketa perustamishankkeen valtionavustuksia koskevista säännöksistä.

Esityksen sisältämien kustannustason muutoksia koskevien tarkistusten tekemättä jättämisestä aiheutuu valtionosuuksiin yhteensä noin 54,35 miljoonan euron vaikutus. Lukiokoulutuksen keskimääräisen yksikköhinnan alentamisen arvioidaan alentavan valtion ja kuntien rahoitusta vuonna 2014 yhteensä 35,8 miljoonalla eurolla ja ammatillisen koulutuksen keskimääräisen yksikköhinnan alennuksen valtion ja kuntien rahoitusta noin 26 miljoonaa euroa. Ammatillisen lisäkoulutuksen yksikköhinnan kertoimeen tehtävä muutos vähentää lisäkoulutukseen kohdennettavaa valtion rahoitusta 4,1 miljoonaa euroa. Oppisopimuskoulutusta koskeva muutos lisää vuosittaisia kustannuksia arviolta 5,4 miljoonaa euroa, josta valtion osuus on 2,3 miljoonaa euroa ja kuntien osuus 3,1 miljoonaa euroa.

Hallituksen esityksessä 113/2013 esitetty kuntien peruspalvelujen valtionosuusprosentin alentaminen sekä tähän esitykseen sisältyvä indeksitarkistuksen tekemättä jättäminen sekä lukion ja ammatillisen koulutuksen keskimääräisten yksikköhintojen leikkaus pienentää koulutuksen ja kulttuuritoimen rahoitusta. Toimenpiteet ovat osa välttämättömiä julkisen talouden tasapainottamistoimia. Rahoituksen leikkaus voi johtaa kuntien ja muiden koulutuksen ja kulttuuritoimen järjestäjien vastuulla olevien koulutus- ja kulttuuripalvelujen saatavuuden ja laadun heikkenemiseen. Koulutus- ja

kulttuuripalvelujen väliset erot voivat kasvaa ja palvelujen käyttäjien yhdenvertaisuus vaarantua. Laskennallisessa valtiosuusjärjestelmässä päätösvalta rahoituksen kohdentamisesta on kuitenkin kunnilla sekä muilla koulutuksen ja toiminnan järjestäjillä itsellään. Opetushallitus korostaa, että koulutus tulee nähdä investointina tulevaisuuteen, jolloin mahdollisten säästötoimenpiteiden tulee olla tarkkaan harkittuja, eikä niitä tulisi kohdistaa varsinaiseen opetukseen.

Opetushallitus viittaa hallituksen esityksestä 113/2013 lausumaansa, jonka mukaan edellä mainitun esityksen ja tämän esityksen seurauksena perusopetuksen eri osa-alueita rahoitetaan tulevina vuosina eri perustein. Osaan perusopetuksen rahoitusperusteista tehdään indeksitarkistus ja osaan ei. Yhdenmukaista olisi, että kustannustason muutoksesta johtuva indeksitarkistus tehtäisiin kaikkeen perusopetuslain mukaiseen opetukseen. Mikäli kuitenkin katsotaan, että säästötoimenpiteiden tulee kohdistua myös perusopetukseen, tulisi eri koulutuksen järjestäjät saattaa yhdenvertaisen asemaan vähentämällä kotikuntakorvauksista indeksikorotuksen vaikutus.

Lukiokoulutuksen ja ammatillisen koulutuksen keskimääräisten yksikköhintojen alentaminen yhdessä kustannustason muutoksesta johtuvien tarkistusten tekemättä jättämisen kanssa, ilman toiminnallisten velvoitteiden muuttamista, johtaa yksikköhintajärjestelmän perustana olevan toiminnan ja talouden yhteyden heikkenemiseen. Rahoitusjärjestelmän kannalta olisi johdonmukaisempaa, että yksikköhintojen leikkaamisen sijasta valtiosuusprosenttia alennettaisiin.

Opetushallitus pitää opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain 25 §:ään lisättävää uutta 7 momenttia kannatettavana, mutta esittää, että vastaavaa rahoitusperustetta sovellettaisiin kaikkiin alle 25-vuotiaisiin nuoriin, joilla ei ole aikaisempaa ammatillisen koulutuksen tutkintoa. Näin ollen myös ylioppilastutkinnon suorittaneet, oppisopimuskoulutukseen hakeutuneet tulisivat säännöksen soveltamisalan piiriin.

Muutettavaksi ehdotetun 27 a §:n 2 momentin muotoilua tulisi selkeyttää.

Muutettavaksi ehdotetun 29 a §:n otsikko on erilainen lakiehdotuksessa ja rinnakkaistekstissä. Rinnakkaistekstissä oleva muotoilu vastaa esityksen tarkoitusta. Myös ehdotetun 68 a §:n sisältö on erilainen lakiehdotuksessa ja rinnakkaistekstissä. Pykälästä ei käy ilmi, otetaanko vuoden 2015 euromäärissä kustannustason muutos huomioon ja jos otetaan, millä tavoin.

Muutettavaksi ehdotetun vapaasta sivistystyöstä annetun lain 12 a §:än mukaan kunnan peruspalvelujen valtiosuudesta annetun lain 54 §:n 2 ja 3 kohdassa tarkoitettuja kustannustason tarkistuksia ei oteta huomioon vuosina 2013 ja 2014 eikä mainitun lainkohdan 3 kohdassa tarkoitettua tarkistusta vuonna 2015. Esityksessä ei perustella, miksi vapaan sivistystyön osalta kustannustason muutoksesta johtuva indeksitarkistus esitetään jätettäväksi tekemättä vain

vuonna 2014, kun opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain piiriin kuuluvassa toiminnassa indeksitarkistusta ei tehdä vuonna 2014 eikä vuonna 2015.